

סוג הבחינה: א. בגרות לנבחני משנה
ב. בגרות לנבחנים אקסטרניים
מועד הבחינה: קיץ תשי"ע, 2010
מספר השאלון: 141,034103
117,118,024101

אזרחות

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחן

א. משך הבחינה: שעתיים.

ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה ארבעה פרקים.

פרק ראשון	—	(14x1)	—	14	נקודות
פרק שני	—	(9x3) + (13x1)	—	40	נקודות
פרק שלישי	—	(12x2)	—	24	נקודות
פרק רביעי	—	(11x2)	—	22	נקודות
סה"כ	—		—	100	נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: אין.

ד. הוראות מיוחדות: אין.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטייטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טייטה" בראש כל עמוד טייטה. רישום טייטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

השאלות

פרק ראשון (14 נקודות)

ענה על אחת מהשאלות 1-2.

1. ראש עיר מסוים החליט להעביר תקציב מיוחד בשנתיים הבאות לבתי ספר שאיכות ההוראה בהם נמוכה. בכך הוא ביקש לעזור להם להשוות את רמת ההוראה בהם לזו שבבתי הספר האחרים.

הורים רבים ביקשו לדעת אילו בתי ספר יקבלו את התקציב המיוחד. הם טענו שברצונם לעקוב אחרי הפעילות של בתי הספר האלה ולהבטיח שהתקציב המיוחד אכן יסייע לשיפור איכות ההוראה של ילדיהם. בתשובה לבקשתם ענה דובר העירייה שפרסום השמות של בתי הספר ייצור להם תדמית שלילית, ולכן העירייה תימנע מכך.

— ציין והסבר את המדיניות (הבחנה, העדפה מתקנת או אפליה) שבאה לידי ביטוי בהחלטה של ראש העיר.

נמק את תשובתך על פי הקטע.

— ציין והסבר זכות אחת שבאה לידי ביטוי בבקשת ההורים.

נמק את תשובתך על פי הקטע.

2. רופא נתבע על כך שהטיפול שהעניק לאדם מסוים פגע בבריאותו במקום לרפא אותו. במהלך המשפט ביקש הרופא להביא עדים שקיבלו ממנו בעבר אותו טיפול, כדי שיעידו שהטיפול בהם הצליח.

העדים שזומנו ביקשו שהקהל לא יהיה נופח באולם בית המשפט בזמן שהם יעידו, כדי שלא לחשוף בציבור את מצבם הרפואי. השופט דחה את הבקשה, כי חשש שאם ייענה לה יפגע בזכות מסוימת של הרופא. עם זאת הוא הרשה לעדים להעיד בלי לחשוף את שמם ואת פניהם.

— ציין והסבר את הזכות של העדים, שבאה לידי ביטוי בבקשתם.

נמק את תשובתך על פי הקטע.

— ציין והסבר את הזכות שבשמה דחה השופט את בקשת העדים.

נמק את תשובתך על פי הקטע.

פרק שני (40 נקודות)

בפרק זה עליך לענות על ארבע שאלות:
על שלוש מהשאלות 3-7 (לכל שאלה – 9 נקודות)
ועל אחת מהשאלות 8-9 (לשאלה – 13 נקודות).

ענה בקצרה על שלוש מהשאלות 3-7.

3. הסבר כיצד אחד מסמלי המדינה מבטא את היותה של ישראל מדינה יהודית.

4. הצג הבדל אחד בין לאומיות אתנית ובין לאומיות פוליטית.

5. הבא מהכרזת העצמאות שני ביטויים למהויבות של מדינת ישראל לאזרחיה הלא-יהודים.

6. המשטר במדינה דמוקרטית מודרנית אינו יכול להתבסס על דמוקרטיה ישירה בלבד.
הצג שתי סיבות לכך.

7. הצג שניים מסוגי המשפט בישראל.

ענה על אחת מהשאלות 8-9.

8. הצג את המובן הפורמלי של הדמוקרטיה (הדמוקרטיה כצורת ממשל).
הסבר כיצד עקרון הכרעת הרוב מממש מובן זה של הדמוקרטיה.

9. הצג את עקרון הגבלת השלטון.
הסבר כיצד אחד התפקידים של היועץ המשפטי לממשלה מממש עיקרון זה.

פרק שלישי (24 נקודות)

קרא את הקטע בעיון, וענה על שתיים מהשאלות הקשורות אליו.

לפני כמה שנים יזם ראש המועצה ביישוב שבו אני גר הקמת מוזאון עירוני. הוא עשה זאת כדי להציג את תולדות היישוב ואת העושר התרבותי והייחוד של מגוון הקבוצות החיות בו. העלות של הקמת המוזאון חרגה בהרבה מהתקציב שנקבע לה, לכן נגרמו לרשות המקומית הפסדים כספיים, והיא לא יכלה לספק לתושבים את כל השירותים שהיא אמורה לספק להם.

בעקבות המצב הכלכלי הקשה של הרשות המקומית, הודיע שר הפנים שהוא ידח את ראש המועצה מתפקידו וימנה אנשים מטעמו שינהלו את ענייני הרשות. לדבריו, הדאגה לפעילות תקינה של הרשויות המקומיות היא אחד התפקידים החשובים ביותר של משרד הפנים, ועל השר לנקוט צעד זה כאשר הרשות המקומית אינה מספקת לתושבים שירותים בסיסיים.

ידוע לי ששר הפנים מוסמך להדיח את ראש המועצה, אולם לדעתי זהו צעד קיצוני שצריך היה להימנע ממנו. זו התערבות עמוקה מדי בניהול ענייני המקום, ואין לנקוט צעד זה לפני שמנסים לפעול בדרכים אחרות לשיפור המצב. אם שר הפנים חושב שיש להחליף את ראש המועצה, עליו להורות על הקדמת הבחירות לרשות המקומית. כך יוכל ציבור התושבים להחליט בעצמו מי ינהל את ענייני המקום, וראש המועצה שייבחר יוכל לפעול לא רק למען התושבים, אלא גם בשמם.

(מעובד על פי מאמר מאתר **אחיברנא**, 25/9/2008)

ענה על שתיים מהשאלות 10-12 (לכל שאלה – 12 נקודות).

10. ציין והסבר את העיקרון הדמוקרטי שראש המועצה ביקש לממש בהקמת המוזאון. נמק את תשובתך על פי הקטע.
11. ציין והסבר את סוג האחריות (ממשלתית או מיניסטריאלית) שבא לידי ביטוי בדברי שר הפנים. נמק את תשובתך על פי הקטע.
12. ציין והסבר את העיקרון הדמוקרטי שכותב המאמר מבסס עליו את הביקורת שלו על שר הפנים. נמק את תשובתך על פי הקטע.

פרק רביעי (22 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 13-16 (לכל שאלה – 11 נקודות).

13. מתחת לקרקעית הים, סמוך לאחד מחופי הארץ, התגלה מאגר גדול של גז טבעי. חברה אירופאית החלה בהכנות לקידוח כדי להפיק גז במקום. בתגובה הודיע משרד התשתיות שמאחר שהמאגר נמצא בתוך תחומי ישראל, הזכות לקדוח במקום ולהפיק גז מהמאגר תינתן לחברה ישראלית ולא לחברה מחו"ל.

— ציין והסבר תנאי אחד לקיום מדינה, שבא לידי ביטוי בהודעה של משרד התשתיות. נמק את תשובתך על פי הקטע.

14. בשנים האחרונות נעשה ניסיון להפריט חלק משירותי התעסוקה. במסגרת הניסיון העבירה הממשלה לידי חברות פרטיות את האחריות להכשרה מקצועית ולמציאת עבודה עבור קבוצות מסוימות של מובטלים.

בדיון שנערך בכנסת התברר שחברות אלו לא עמדו ביעדים שהוצבו להן, ורבים מדי נשארו מובטלים. אחד מחברי הכנסת טען שהניסיון נכשל משום שהמדינה הסירה מעצמה את האחריות לדאגה למובטלים, ולא פיקחה כראוי על פעילות החברות.

— ציין והסבר את הגישה הכלכלית-חברתית שלדברי חבר הכנסת נקטה המדינה במקרה זה. נמק את תשובתך על פי הקטע.

15. במאי קולנוע ידוע יצר סדרת סרטים שבהם הציג את התהליכים של קבלת החלטות במוסדות הממשל בארצות-הברית. בסרטים אלו טען הבמאי שהאינטרסים של בעלי ההון הם שמנחים את הפעולות של מוסדות הממשל, ולא האינטרסים של כלל האזרחים. באמצעות סדרת הסרטים הצליח הבמאי לעורר דיון ציבורי נרחב שהשפיע על דרכי הפעולה של הממשל.

— ציין והסבר את סוג המנגנון (פורמלי או בלתי פורמלי) לפיקוח ולביקורת על השלטון, שבא לידי ביטוי בקטע. נמק את תשובתך על פי הקטע.

16. ביום עיון בנושא הלאומיות בארץ ובעולם, טען אחד המרצים שהאופי של מדינת ישראל גורם למתח בינה לבין הציבור הערבי. לדבריו, מתח זה יוכל להיעלם רק אם המדינה תשנה את אופייה ותאמץ את גישת "מדינת כל אזרחיה". בתגובה לדברים אלו אמרה דוברת אחרת שיש הצדקה מוסרית והיסטורית להיותה של ישראל מדינת לאום. לדבריה, כך נקבע בהחלטת האו"ם על הקמת המדינה וכך נאמר בהכרזת העצמאות.

— ציין והסבר את הגורם לשסע הלאומי, שבא לידי ביטוי בקטע.

נמק את תשובתך על פי הקטע.

בהצלחה!

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא ברשות משרד החינוך